

Автаркія. Самодостатність у сучасному світі

Євген Врядник

ОЗНАЙОМЧИЙ ФРАГМЕНТ

© Видавництво «Наш Формат». Усі права застережено.
Фрагмент надано для ознайомлення. Повна книжка — nashaknyga.com.ua

У часи криз і катастроф відкривається можливість провести пізнавальні спостереження за основами людського існування та виворотом, за лаштунками звичайного млявоплинного життя. Найкращим чином це дає змогу зробити війна. І одна з її найважливіших парадоксальних істин — людська істота сама по собі нічого не варта. Тільки героїзм як найчистіший прояв особистості дає реальну цінність її існуванню.

На тлі загального гуркоту та урочистого маршу смертоносної машинерії людина — просто прямохідний шматок м'яса. Його зминають вибухові хвилі, розривають на шматки тонни металу, прорізають дрібні уламки. Цей шматок м'яса доволі тупий: серйозна нейромережа в розмовах вже перевершує людину-середнячка. Він слабкий: кризи викривають, скільки гидоти в собі впродовж життя збирає і тримає «маленька людина». Він пустий... Навіщо він існує?

Звідки походить уся ця дріб'язкова міщанська концентрація на простому животінні? Чому тілесну оболонку наділяють надважливим статусом, а психічну деградацію всіляко виправдовують? Звідки віра у святість життя заради індивідуального споживання — така, що західні люди-атоми в ім'я нього відмовляються від продовження роду, а мігранти тікають від коріння і власної долі? Чому ці люди аж так переоцінюють «людське, надто людське»? Вони не бажають змінюватись навіть у грандіозні часи перетворень і слави, облаштовуючи навкруги себе, як захисну плівку, затишні ілюзії.

Як можна прийняти серцем, що одночасно в одній країні й одному медіапросторі існують дві крайні протилежності... Перша — самоподолання і подвижництво найкращих з роду людського, що долають страх під артилерійськими ударами й у штурмах ворожих траншей, а друга — самопрезентація дегенератів, які відмовляються від своєї статі, ідентичності та продовження роду, а також роблять культ зі своєї безпомічності?

За межами цієї брехні можливий, і колись існував, органічний, укорінений у природу світовий порядок. У ньому досі існують мільйони — як дерева у лісі, як колосся на полі. Вони виростають із землі, живуть, плодяться, хвилями хитаються від вітрів історії, а потім у землю йдуть, щоб із неї знову постати. Одиниці — утверджуються на тлі цих людських лугів і лісів, як рідкісні квіти, як дивовижні орнаменти на стародавньому камені, як зірки, що падають на нічному небі.

«Здоровий глузд»? Буржуазна «нормальність»? Це вигадані поняття, що прикривають тонким шаром божевільний, проте реальний світ насильства, крові та страждань.

Усі великі речі створюються або з великої любові, або з великої відрази. Остання творчо навіть більш плодотворна, оскільки дає змогу розрізнити й насамперед ставити під сумнів те, що відбувається навкруги, а в наш час ілюзій це дуже важлива здібність.

Якщо, живучи в місті, здорова натура озирнеться довкола, в неї виникне велика відраза до міщанства. Буржуазне існування — ілюзія, тонка плівка, мильна бульбашка, навколо якої несуться хвилі хаосу справжнього життя: кров, смерть, гуркіт. Це брехня, створена для зручності, неприродне існування, яке є повністю інертним.

Класичне міщанство у повному значенні цього слова вже є явищем учорашнього дня, хоча де-не-де його ще можна зустріти. Сьогоднішній штаб цього вірусу в рази шкідливіший за класичний. Наразі світ повниться постлюдьми без роду і племені — атомізованою біомасою, що хитається по всіх усюдах, шукаючи незрозуміло чого. Це діти вчорашнього буржуазного світу, тож проблеми і хвороби сьогодення мають з ним прямий зв'язок.

Смертний гріх міщанства — спустошення сенсу життя. Корінь хвороби — у його ставленні до Пригоди — того, що є центром життя як театру.

Пригода для міщанина — це десь там, далеко, у кіно й літературі. У найкращому разі хтось зітхне мрійливо про «справжнє життя». А тут, зблизька, для себе, — лише тяжіння до комфортного животіння, робота, дрібні радощі та буденщина. Такі люди бояться драматургії. Якщо, згідно зі злою мудрістю Ніцше, все довкола героя стає трагедією, то довкола постлюдей-міщан усе стає безсеновим сірим лайном, і це підтверджує історичний досвід. Не випадково найогидніші міщани від філософії та літератури намагались нейтралізувати мудреця із Зільс-Марії, вишукуючи в ніцшеанській науці суперечності, згладжуючи гострі кути й акцентуючи на його божевільлі.

Працювати біржовим брокером чи програмістом, бути ним — ось справжнє божевільля. Найімовірніше, самогубства і девіації, алкоголізм і наркоманія в сучасному суспільстві процвітають через те, що люди несвідомо підозрюють все безумство навколо, але зробити нічого із цим не можуть. Проблема не в тому, що більшість живе буржуазно або поза реальною історією. Проблема в тому, що владний і середній клас втягує в таку ілюзію потенційних пасіонаріїв.

Уся історія — війна еліт і контреліт. Еліти владарюють. Контреліти — намагаються провести ротацію керівної верстви, вписати себе в історію, здобути ресурс для реалізації своєї волі до влади, своїх бажань і світогляду. Все впирається не тільки й не так у видобуток ресурсів — інакше все могло б обмежитися зароблянням грошей. Найважливіше — здатність змінювати реальність, керувати нею, володіти моментом і мати надію вписати своє ім'я у плетиво світобудови. Ось найголовніший імпульс — імпульс вічності.

Уся історія — бувальщина одиниць. Маси існують як ресурс, експлуатований елітами, як закваска, завдяки якій народжується контреліта, а також як трамплін для контреліт нагору — в історію. Насамкінець як інструмент для війни із чинними елітами: народні

трибуни проти аристократів, популяри проти оптиматів, ротація еліт під час «народних» революцій у Франції, Іспанії та Австрії.

Усе, що вище за шматок хліба, — природний привілей украй малої кількості людей, і справа не в економіці. Історія економіки — це безбарвна історія корів, що жують жуйку на лузі, а не героїв легенд.

Є кілька дієвих шляхів для самореалізації персони, яка входить до лав контреліт. Це політична боротьба, радикальний акт мистецтва, філософія чи... антисоціальне життя.

Що таке радикальний акт мистецтва? Це справжня поезія. Звернімося по приклади до Франсуа Війона, Бенвенуто Челліні, Артюра Рембо. Їхні життя — дороговказні зірки для істинних поетів. Поет — завжди супутник лицаря в його авантюрах. Або він сам є лицарем. Вірші трубадурів, вікінгів, самураїв виблискують неземним світлом — відбитими променями сонця героїв.

Що таке антисоціальне життя? Відповідь шукаймо у простодушному захваті мільйонів дітей від піратів, розбійників, капітанів удачі — людей, які палили, вбивали, грабували і тим тільки й здобули свою славу. Засновник Афін ходив по всій Греції та постійно вбивав когось відомого й сильного просто заради слави. Тут розуміємо: сенс існування героя у пригоді, а не в користі.

Кожна епоха надає можливість узяти участь у театральній виставі життя на повну. Стати на шлях воїна — або бути великим самітником, мовчуном, відступником: а ким інакше були вищезгадані Геракліт і Ніцше? Кому не відома фраза Александра про те, що в іншому житті він був би Діогеном?

Сьогодні частина правої молоді українських міст захоплюється спадщиною Ернста Юнгера та його ідеєю «відходу в ліс». Адже її так спокусливо спростив до умоглядного акту пізній Юнгер — слухняний буржуа... Проте яку користь вона може принести національно мислячим юнакам сьогодні? У наш час необхідно

звертатись до Генрі Девіда Торо, Кнута Гамсуна або до нашого сучасника Теда Качинського — свідомого самітника і вимушеного політичного мілітанта-підпільника.

Якщо займатись політикою, то їй потрібні особливі орієнтири. У ній треба звертатися не до проторених шляхів у міськраду чи до університетських викладачів. У пригоді стануть, наприклад, Плутархові «Життєписи». Можна почитати мемуари про Юліана Головінського (наприклад, Зиновія Книша) і навіть про Савінкова. Ми маємо побачити сам їхній підхід до діяльності. Кому потрібні цілі покоління нормальних системних спокійних політиків? Світовому театру, життю, історії не потрібен рядовий мер безіменного міста. Відкиньмо посередності. Богам приємно споглядати за вогнем суперечок, чвар і звитяги. Епопея війни народів і задумів у XX столітті точно була блискучою виставою. Не кожному дано дістатися великих масштабів діянь, але спробувати нині себе в ролі сучасного кондотьєра, локального Карлоса Шакала, фронтовика Другої світової війни (цього разу — Третьої) чи бійця військової орденської структури може кожен. Є великі смертельні ризики, звичайно, але все ж таки можливий виграш вартий того. Адже життя має сенс лише як естетичний феномен і пригода.

Пригода сили волі, направленої проти інерції — проти течії.

Повернімося до того двозначного відчуття. З одного боку, є враження про людей як про прямохідні шматки м'яса, біороботів з обмеженим набором програм. З іншого — віра та пряме знання, що людина — це, згідно з Гераклітом, смертний бог, а боги — безсмертні люди.

Такі ж переконання можуть з'явитись не у серці, а умоглядно, якщо уважно прочитати останні одкровлення Ніцше-Діоніса — «Волю до влади». Та будь-які переконання не варті нічого, якщо їх не прожити, а прожити будь-що можна тільки дієво та чуттєво водночас.

Війна повністю розгортає прозріння, які ми могли лише з великими зусиллями отримати у спокійніші періоди, і надає ключі до їх справжнього розуміння. Повірте, немає нічого слабшого, дезорієнтованішого та незахищенішого, ніж людина в ямі під обстрілами чи в залізній коробці, що їде полем на позиції ворога. Часто бачиш, як у таких умовах нібито нормальні люди, що ходять з нами одними вулицями, з дорослих чоловіків обертаються на божевільних дітей.

Також водночас немає нікого зібранішого, міцнішого і сміливішого за людину в тих самих умовах. Одна усмішка чи жарт під час пролітання над головами сотень шматків гарячого заліза доводить божественне походження.

Але йдеться лише про деяких людей.

Кризи — великий інструмент історії для розрізнення людей та виокремлення найкращих. Владні еліти (чи якісь інші сили) намагаються для зручності змішати людство в єдину масу, але добираються зворотного. З такими хвилями вибраковування встановити кантівський вічний мир механічного порядку без великої історії — неможливо.

Піхотний бойовий досвід — як плавильна піч: потрапляєш туди з вантажем своєї штучної соціальної особистості, з вимушеними зайвими нашаруваннями, а виходиш чистою речовиною — без награної «людяності»-гуманності, без чисто формальної любові й поваги до «ближнього». Після внутрішнього переламу, оздоровлення особистості, повага до будь-кого стає можливою лише за певних чітких передумов. Честь воїна — це усвідомлення сили у всіх її проявах і повага до неї.

Трагічні чоловіки із жорстоким серцем, яке холодніше від заліза і водночас сповнене життєвим жаром, дивляться на нас зі сторінок ісландських саг. Хто ж не хоче бути схожим на цих мужів чину, чи є у вас серце взагалі?

Війна діє на чоловіка як очисна практика і духовна підготовка. Він стає більш хижим, витривалішим, з нього спадає лушпиння міщанства, що неминуче налипає на людину впродовж мирного урбанізованого життя. Він навчається жити в ямах, полях і руїнах, їсти абищо, вправно бігати і стріляти. Пробиє кров. Навчається пересилювати смертельний страх. Це поза моральними оцінками та вузькополітичними мотивами.

Що ж лишається по той бік фронтиру? У мирних містах — усе те саме, тільки гірше. Щодня. Етнічне заміщення, виродження, занепад, вимирання.

Як можна жити у світі, де ніхто ні у що не вірить? Яка ж духота навкруги — там, де кожен ховається за захисною маскою брудної іронії.

Бажання чистоти опановує мене!

Звіряча ворожнеча, холодна ненависть, спокійна впевненість. Байдуже, навіть якщо смертельний страх зірвав із чоловіка маску «людського, надто людського», а за нею виявився воїн, то це маленький крок до майбутнього очищення.

Чоловіки, що пройдуть такі ордалії, вийдуть з них сповненими жаги до боротьби, тріумфів, до жорстоких і простих рішень. Для руху історії та часів слави потрібні покоління адреналінових наркоманів.

Міф про чистий сонячний героїчний патріархат мав майже точні прояви в історичній реальності — вони повністю засновувались на чистому почутті могутності та бажанні стояти над горою трупів ворогів, здійснюючи закривавлений меч.

Якщо й лишилося щось чисте серед виродження у світі, де ніхто ні у що по-справжньому не вірить, — то, певне, тільки таке відчуття.

...

Далі — у повній книжці «Автаркія. Самодостатність у сучасному світі».
nashaknyga.com.ua